

Ese odata in septimana:
Duminec'a.

Pretulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 er.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 er.

LUMINA.

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelarij'a episcopesca.
Pentru publicatiunile de trei ori, eo contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) tacsa e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretulu publicatiuniloru se se antiepe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Unu semnu reu! ✓

Desbinarea, separarea, segregarea s: a. tote sunt sinonime, tote sunt simburile nefericirii unui peporu! Si este forte durerosu pentru cei binesimtori, candu vedu simptome de aceste ivindu-se pe orizontele vietii romane, caci urmarile funeste a le discordiei si desbinariloru ni le arata istori'a; dar si mai durerosu este, candu inceputulu acestoru rele se nasce in sinulu clerului, care are sant'a misiune de a propaga si consolida fratietatea si concordia intre toti omenii, cu osebite intre fiii unei si aceleasi natieni.

Reulu acest'a s'a vediutu cu ocasiunea alegerei de episcopu in Aradu, candu in preser'a alegerei — cu scopu de a tiené consultari reciproce pentru armonie'a conlucrare, fora a se atinge catusi de pucinu libertatea personala a cuiva in actulu votarei, — constituindu-se o conferintia, clerulu a datu celu mai neplacutu esemplu, caci adunandu-se in siedintia separata, a desbatutu caus'a alegerei de a dreptulu; apoi unii din cleru, nu sciu impoteriti, ori propria auctoritate, intrandu in conferintia comuna, au descoperitu rezultatulu desbateriloru in siedintia membriloru din cleru.

Ce a potutu indemná pe deputatii clericali la o fapta ca acest'a? nu sciu, dar pre langa stat. org. fie-mi permisu a judeca. ca e forte prejudiciosa clerului, caci deca deputatii laici, de doue ori atatia, vor lua o asemenea atitudine facia de cleru, ce va resulta apoi din separatismulu clerical?

Motivulu acel'a. cumca clerulu sta in legaturi mai de aproape cu alegendulu episcopu, s'ar fi potutu lua in socotintia si in conferintia comuna. Desbinarea nu este permisa nici din punctu de vedere canonicu, dupa cum eu ca laicu o intielegu. caci episcopulu nu e capu numai alu clerului, ci alu intregului poporu din eparchia. Episcopulu e chiamatu a pastori turm'a sa, si asta chiamare se estinde in diosu la cleru ca sub alternu, deci clerulu trebuie se judece la urmarile ce pote aduce dupu sine unu separatismu neiertatu.

Aradu 1/18 februaru 1875.

Arcosi. ✕

Serisorea episcopului romanescu dela Aradu catra patriarchulu Raiacici in privintia Ierarchiei si a Metropoliei romane. *)

Preafericite! S'a spusu prin constituti'a imperiale egalitatea de drepturi a tuturor natiuniloru din imperiulu austriacu, si ca egalitatea acest'a se va pune in vietia, suntemu prin acea-si constituti'a ascurati. — Egalitatea acest'a de drepturi, nu se pote realisa pana atunci, pana ce inca domnesce o natiune asupra alteia, in ori-ce privintia. — Eu ca fiu alu natiunii romane amu cea

*) In legatura cu cele ce s'a scrisu in Nr. 2 alu „Luminea“ despre „Luptele romaniloru din eparchia Aradului pentru independintia ierarchiei“ publicamu aci serisorea episcopului Ratiu catra patriarchulu Raiacici — pentru carea detorimu multiamita dlui protopopu alu Lipovei Ioanu Tieranu. Red.

mai vertosa credintia, ca dupa pronunciat'a egalitate de drepturi poporulu romanu cu nimicu nu va fi mai pucinu respectatu, decatu alte popore de sub sceptrulu preabunului imperatu alu nostru, de aici deducu si aceea, ca dorintia comuna a romaniloru pe dreptu frescu fundata: ca in trebile sale bisericesci se nu aterne dela alta natiune, si acestea singuru de sine se le indrepte, la locurile mai inalte va fi respectata. Din acest'a, la scrisorea prin preafericirea Ta din 11 Aprile a. c. sub Nr. 256 cu mine comunicata, si numai presfersitulu lunei mai de aproape trecute octomvrie primita a preasantiei Sale Andreiu Siaguna episcopului din Transilvania in privintia neaternarei natiunii romane, parerea mea in urmatorele amu onore a o substerne.

Ce se atinge de starea politica a natiunii romane, in privintia acest'a deplinu me incedu in garanti'a constitutiunii imperiale, si multu speredin dela zelosa lucrare a deputatiloru, cari in treb'a natiunii romane la preinaltulu tronulu lucreadia.

Era in privintia bisericeii, afu ca nu e trebuintia a areta preafericirii Tale din parte-mi, causele, motivele si argumentele care aducu cu sine, ca poporulu romanu din imperiulu austriacu, carele in cele sante supusu fiindu ierarchiei serbesci, si sub acest'a stapanire sufletesca din multe privintie nepotenduse desvali dupa cum Dumnedieu si binele comunu potesce, si cautandu ei a se desbina intre sine in eugete, in lucrari si in inima, — acum acestu poporu pana aci cu totul apesatu, se se unesca sub unu capu bisericescu, carele se fia din sange romanu; tote acestea prin preasantitia episcopii din Ardealu si Bucovina in scrisorile sale catra preafericirea Ta indreptate si mie oficiosu inpartasite nerestornabilu s'a adusu in nainte. Folosulu santei nostre bisericeii, interesulu preabunului Domnitoru imperatu, dreptatea guvernarii si bunulu moralu si materialu a poporulu romanu din monarchia austriaca potesce, ca romanii din monarchia austriaca, se aiba precumu au mai avutu candva o ierarhia romana diferita de cea serbesca. Mitropolitu romanu in insasi acea pusetiune in privintia romaniloru, precum a fostu si inca este metropolitulu acum patriarchulu serbescu dela Carloveti in privintia poporulu serbescu si romanu. Natiunea serbesca aiba metropolitulu seu la Carloveti, si se bucre de titulu patriarchalu alu aceluia, fie sub acest'a acele diecese in care maiortatea poporulu e pe langa serbi, era natiunea romana fie inestrata cu metropolitulu din sange de romanu, carele se traga catra sine diecesele romane, precum si acele, in care romanii facu maiortatea credintiosiloru bisericeii resaritene.

Ce se atinge de corelatiunile intre sine ale patriarchulu serbescu si metropolitulu romanu nu potu fi de parerea episcopului din Bucovina preasantiei Sale Eugeniu Hacman, ca adeca metropolitulu romanu, se fia subordinatu in cele dogmatice patriarchulu serbescu caci deca patriarchulu serbescu si-a sustienea dreptu in cele dogmatice peste metropolitulu si asia peste ierarhia romana, acea atat'a ar insemna, catu ierarhia romana in contra dorintiei comune a romaniloru, se fia subordinata ierarchiei serbesci; atunci poporulu romanu in cele dogmatice ar fi mai tare supusu ierarchiei serbesci, decatu cum este inca acum, fiind-ca ar veni acea: ca pe patriarchulu serbescu, care in onorea sa numai serbiloru e patriarchu, dar ras'a lui cea patriarchala peste romani nu se intinde, se-lu cunosca de patriarcu lui-si. — Ca patriarchulu serbescu se-si sustienea dreptulu de a incurge in asia chipu in ierarhia romana, nu potu eugeta alta trebuintia, carea cineva o aru aduce inainte, decatu sustienerea unitatei bisericeii. Insa unitatea bisericeii nostre nu sta intru aceea, ca se avemu patriarchu cu auctoritatea sa in lucrurile dogmatice dispunatoriu precumu e in biserica apusului, unde form'a guvernarii bisericesci e monarchica, ci sta in contielegere, convoire si convingere a tuturor credintiosiloru la olalta, carea contielegere convoire si convingere se pote obtienea in sinode, precum universale asia si

particulare, caror'a si patriarhii sunt supusi. Acum: de s'ar pofti spre sfersitul acest'a a se tienea sinodu din partea credintiosiloru bisericeii resaritene din imperiulu austriacu, acel'a sub a ori cui presiedintia s'ar tiené, in tóta intemplantia ar fi numai particulariu, carele nu póte deobligá tóta biseric'a resaríténa. Deci déca serbii cu romanii potu tienea acum sinodu particularu la unu locu, ce ar opri séu impededá, ca dupa ce ierarhia romana se va despartí de cea serbéscá, acést'a cu patriarchulu seu éra cealalta cu metropolitulu seu de osebi, pe langa observarea datiniloru bisericeii se póta tienea candu va cere trebuintia asia felu de sínóde, particulare, si ca ierarhia romana in acést'a privintia se fie despartita si neaternata de ierarhia serbéscá? Unitatea bisericeii nóstre prin acést'a nici de cátu nu se va turburá. Parerea mea dara é ca patriarchulu serbiloru nici intr'o privintia se nu incurga la gubernarea ierarhiei romane cu auctoritate. Eu aternarea ierarhiei romane numai asia o potu intielege!

Acést'a parere a mea in privintia impartesirei poporului romanu in egale drepturi, de care se bucura poporul serbescu, avendu norocire a o substerne, sperezu dela loialitatea fericirii Tale, ca cu inalt'a pusetiune, in care din mil'a lui Ddieu esti, vei lucrá fericirea Ta spre a se implini drépt'a si de respectare vrednic'a dorintia comuna a poporului romanu in privintia starei sale politice precum si in privintia cerutei ierarhii romane, si ca atunci candu intru acea vei osteñi, parerea acést'a a mea in socotintia a o luá te voi indurá. —

Cuvinu 5 Noembre 1849.

Cu deosebita reverintia fiindu alu preafericirii Tale plecatu servu.

Gerasimu Ratiu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Introducere in Economia.

(continuare.)

§. 11.

Resadirea planteloru.

Resadirea se incepe in aprilu, candu timpulu au apucatu a se incaldí. Loculu de resaditu trebuie sapatu bine si greblatu. Resadirea mai cu succesu este dupa o ploia buna.

Déca nu este sperantia de ploia — in presér'a sadirei, — udámu loculu cu apa. Plantele de resaditu, — trebuie se aiba 3—5 frandie.

§. 12.

Plivitulu si sepatulu.

Plivitulu se face de atátea ori, de câte ori se aréta lips'a. Dupa plivire, — scormonimu (scrumamu) pamentulu impregiurulu planteloru cu sép'a. Plivirea mai cu efeptu este totudeun'a — dupa ploia.

§. 13.

Feliurimea legumeloru.

In locurile nóstre — este datina a se cultivá urmatórele feliuri de legume: 1. salate, 2. legume pastaióse, 3. bostanóse, 4. radecinóse, 5. verdie, 6. spenoturi, 7. cepe, 8. plante de dresuri, 9. fragi, 10. flori, 11. canepa si inu s. a.

Ocupatiunea a 7. Descrieti resadirea planteloru! — Candu se face plivitulu? — Ce facemu dupa plivire? — Candu este plivirea mai cu efeptu? — Ce legume este datina a se cultivá in locurile nóstre? —

§. 14.

Salatele.

Salat'a este: 1. salat'a lunga, 2. salat'a cu capetiena, — iubescu pamentulu grasu — umediéla si caldura multa. Ca se avemu totudeun'a salata tenera, o putemu semená totu la 15 dile — incependu din lun'a lui Fauru — pana tómn'a, 3. este salat'a de campu séu sielatiéu'a s. a.

§. 15.

Legumele pastaióse.

Legume pastaióse suntu: 1. fazolea (pasul'a comuna), 2. mazerea, 3. bobulu s. a. tóte feliurile de fasole se punu cu cui-bulu (4—5 fire) (bómbe) adencu de 2—3 degete.

Fasolele se facu mai bine in pamentu usioru sfaramosu — unde nu ajungu tare radiele sórelui de diminéti'a.

Candu fasolele au ajunsu la innaltimea de 1 palma dela pamentu — la fiacare cuiu — plantámu câte unu paru.

Ocupatiunea a 8. Descrieti feliurile de salata! — Ce vom face, ca se avemu totudeun'a salata tenera? — Descrieti legumele pastaióse! — Ce pamentu iubescu fasolele? — Candu plantámu pari la fasole? —

§. 16.

Legumele bostanóse.

Legume bostanóse, mai cunoscute suntu: 1. Crastavetii, — iubescu pamentu grasu si gunoitu — umbr'a nu li place; se punu in cuiburi (3—4 semintie) adenci de 1 degetu si 2—3 palme departe unulu de altulu. Ca se avemu crastaveti multi — punemu crengi si nuiele pe sub lódiele (vregile) loru; ér ca se rodésca (produca) mai curundu — rumpemu verfulu lódiei, candu are 4—5 frundie.

2. Pepenii se punu in cuiburi (câte o semintia) iubescu pamentu tielinosu, grasu si gunoitu. Ajungendu pepenele marimea pumului — punemu sub elu unu herbu de tiegla, ca mai bine se cóce; 3. lubenitiile, cultur'a loru e ca a pepeniloru, numai caldura poftescu mai multa; 4. Iudaiele, 5. curcubetele (bostanii) s. a.

Ocupatiunea a 9. Descrieti: Cum se cultiva crastavetii? — Dar pepenii? — Dar lubenitiile? — s. a.

§. 17.

Legumele radecinóse.

Legume radecinóse suntu: 1. morcovii, ei iubescu pamentu grasu si bine lucratu. Se sémena in Aprilu, si ca semintia se nu cada prea désa — o amestecámu cu pamentu sfermatu, 2. petrengelulu, 3. tielerulu, 4. pasternaculu — se cultiva casi morcovii.

5. Sfeclele; — iubescu pamentu bunu — se punu câte unu firu de semintia — in cuiburi de 1 palma departate — si ca se se desvólte bine — de cu tomna — li rumpemu frundiele. 6. Radichele, 7. hrénulu, 8. napii, 9. cartofii (crumpenele) iubescu pamentu grasu si nasiposu — se punu in Aprilu, si se scotu in Octomvre. In fiacare cuiu punemu 3—4 cartofi — si i astupámu de 2—3 degete — cu pamentu. Dupa ce au crescutu o palma de la pamentu — ii sepámu, si pe candu li dá flórea i ingropámu (sepámu a dóua óra.)

Ocupatiunea a 10. Descrieti legumele radecinóse! Cum se cultiva morcovii? — Dar sfeclele? — Dar cartofii? — s. a.

§. 18.

Verdiile.

Intre verdie se numera: 1. curechiulu (ordinariu) i place pamentu umedu si gunoitu, — 2. chelulu, 3. cheleraba 4. carfiolulu — poftesce pamentu grasu — multa caldura si umediéla.

La tóte feliurile de verdie — plivitulu si sepatulu — se face la timpulu seu, adeca: de cate ori se cere.

§. 19.

Spenoturile.

De spenoturi se tienu: 1. spenotulu ordinariu, se sémena ori candu, de geru nu patimesce, — se face bine in pamentu bunu si la locu umbrosu; 2. macrisiulu, se face in ori-ce locu — si nu poftesce multa lucrare; 3. dragoveii (scevi'a) cresce in totu loculu.

§. 20.

Cepele.

Cepele suntu de multe feliuri: 1. este cép'a (ordinaria) — poftesce pamentu bine lucratu, si se inmultiesce din semintie, séu din cepsióre — se sémana in Aprilu si in Maiu — peste véra se rarese, se plivesce si se uda la timpu, 2. aiulu, se inmultiesce prin catiei, — se sémena tómn'a, ori primavér'a in Martiu — iubescu pamentu grasu si bine lucratu.

Ocupatiunea a 11. Cum se cultiva verdiile? — Dar spenoturile? — Dar cepele?

§. 21.

Plantele de dresuri.

Plantele de dresuri servescu spre a gati cu ele, si a dá gustu mancariloru (bucateloru.) Aceste plante, inca poftescu — pamentu grasu si caldurosu; mai cunoscute suntu: 1. paradaisele, 2. ardeiulu (piparc'a) 3. maioranulu, 4. marariulu, 5. cuminulu, 6. pelinulu, 7. cimbrulu s. a.

§. 22.

Fragile.

Fragi potemu plantá in Iuliu si Augustu. Asemenea si capsiune. Ele poftescu locu révenu, cam lutosu, dar totusi grasu, si

sórele de améiadi se nu le ajunga. Dupa 4—5 ani aceste plante se stremuta. Iérn'a este bine a le acoperi cu paie — in contr'a gerului.

Ocupatiunea a 12. Descrieti plantele de dresuri! Cum se cultiva fragile si capsuniile? —

I. Tuducescu.

(Va urmá.)

Ladislau Vasiliu baronu de Popp,

*Presiedinte de senatu la suprem'a curte judecatorésca din Buda-
pesta, Cavaleriu ord. Coronei de feru clas. a II., consiliariu in-
timu de statu alu' MSale imp. reg. — presiedinte Asociatiunei
Transilv. pentru cultur'a poporului rom., Presied. onor. la Socie-
tatea liter. rom. din Bucovin'a. etc.*

Dupa unu morbu greu de mai multe díle si-dede sufletulu in manile Creatorelui, in 17 februaru 1875, la 8 óre de séra, in anulu vietiei 56 si alu prefericitei sale casatorie 26-lea.

Ceremoni'a funebreale s'a tîenutu in 20 febr. cu mare solenitate. Ca delegatu a PSSale AEppului si Metropolitu I. Vancea a pontificatu PSSa Victoru Mihali; fiindu asistenti dnii canonici Ioanu Antonelli si Antoniu Vestimianu, precum si dlu Iustinu Papiu dela Oradea-mare, carele dupa unu discursu funebreale a pontificantelui episcopu, tîenù unu altu discursu cu oratoria escelinte in limb'a magiara. Unu numerosu publicu romanu si strainu a asistatu la acésta ceremonia, carea se terminá in cemetierulu Cherepesiu, unde fù asediatu cosciugulu pentru deportare in Transilvani'a. Dlu Alesandru Romanu tîenù una cuventare in numele comitetului asociatiunei transilvane.

Fia-i tierin'a usiora si memorori'a binecumentata!

VARIETATI.

= **Parastasu pentru fericitul Emanuilu Gozdsu** s'a celebratu la 9 februaru a. c. in biserica a catedrala de aici. Poporulu se adunase la biserica in numeru frumosu, spre a dá tributulu de recunoscintia si veneratiune memoriei lui Gozdsu, pentru neperitóriele fapte, ce elu a lasatu natiunei sale dreptu mostenire. Numai din class'a, ce se numesce **inteleginti'a** poporului, in carea avemu pre deputatii sinodali, asesorii consistoriali si alte distinctiuni — bisericesci nu erá nimene! Frumosu esemplu, domniloru! spre a plantá si conservá in poporu cultulu pentru gloriele romane! — Cu mare solenitate s'a celebratu parastasulu pentru marele mecenate Gozdsu, — precum ni se scrie — in biserica parochiala din comun'a Curticiu, unde prea demnulu parochu si asesoru consistoriale, **Moise Bocsianu**, a tîenutu o pagnegirica eminenta, asupra marilor fapte si virtuti crestnesci, cu cari Emanuilu Gozdsu a stralucitu pururea in viéti'a sa. La cuventarea acést'a poporulu adencu emotionatu, cu pietate raspundea: **fia-i tierin'a usiora si memori'a eterna!**

+ **„Predicatoriulu saténului romanu“** fóia bisericesca, pentru publicare de predice pe tóte duminecile, serbatorile si ocaziunile obveniente; ese in fia care luna o data, cu alaturarea unei „Foitia“ pentru cestiu bisericesci, scolastice, economice, igienice, s. a. Prenumeratiunile se primescu numai pre anulu intregu cu 5 fl. v. a. solvindu deodata séu in rate semestrali trei lunarie ori lunarie — totdeuna inainte. Cei, cari dorescu a prenumera acést'a fóia au a se adresá la redactorulu **Nicolau Fekete-Negruti** in Deés (Transilvania). Predicile ce aparu in acésta fóia sunt bine compusa; stilulu e popolaru si simplu, precum trebuie se fie in tóte predicile pentru poporu, si ar fi o conseciinta rationabile ca, d-lu redactoru in ortografia se nu tiena mortisiu la sistem'a etimologica, carea si altcum nu e pentru poporu.

* (*Santire.*) Noulu Eppu alu Logosului Dr. **Victoru Mihali** a fostu santitu domineca in 14 febr. a. c. la metropolia in Blasiu prin In. Pr. SSa Metropolitu **Ioane Vancea** asistendu Pr. SSa Eppulu de Oradea-mare **Ioane Olteanu**, si Pr. SSa Eppulu **M. Pavelu**.

* **Junele Ioane V. Bogdanu**, teologu absolutu in 20 februaru a. c. fù alesu cu totalitatea voturilor de fitoriu profesoru la scóla romana tractuala din opidulu Vilagosiu (Siria). Dorimu confratelui si amicului nostru succesu si norocu pe carier'a acést'a frumósa.

* **Balulu arangiatu de junimea romana din Aradu** la 2/11 februaru a. c. in folosulu scólei romane gr. or. or. de aici, a reesitu fórte bine. Comitétulu arangiatoriu dejá a predatu epítropiei parochiale o suma de 250 fl. v. a. venitu curatu. Darea de séma despre tóte venitele si erogatiunile dela acestu balu, nu s'a potutu face inca, pentrucá multi dintre domni colectanti nici pana in momentu nu au respunsu la insarcinarile ce-au binevoitu a le primi din partea comitetului.

(† *Necrologu*) **Ioanu Moga**, zelosulu si bravulu preotu din Chesi'a, cottulu Biharei, dupa o pastorire apostolésca de 28 ani, in urmarea unui morbu scurtu de 5 díle, la 4 februaru a. c. a trecut din acésta viétiá trecatória la cea vecinica, lasandu in profundu doliu, pe fidel'a sa socia, 2 fice maritate, patru orfani; pre fratii sei: **Vasiliu Moga**, preotu in Chesi'a, **Ilie Moga**, protopopulu Pomezului, **Zacharie Moga**, preotu in Rohani si alti, numerosi consangeni. *Fia-i tierin'a usiora si amintirea vecinica!*

(† *Necrologu.*) **Floarea Novacu** nascuta **Bosco**, in numele ei a fiiloru sei: **Elen'a** maritata **Rubenescu**, **Virgiliu**, **Aureliu**, **Corneliu** si **Agustu**, si a nepótei sale **Aurelia Rubenescu** in a ginerelului ei **Augustinu Rubenescu** notariu in Mocrea si, a nororei sale **Maria Popoviciu**, a fratiloru sei si a sororiloru sale: **Ioanu Bosco**, **Iosifu Bosco** preotu in F. Totu, si **Elisaveta Bosco** marit. **Dronca** si **Mari'a Bosco** marit. **Suciu**, precum si a finiloru sei **Georgiu Dronca** preotu in Sicula si **Petru Suciu** referinte consist. in Orade, nepoti, nepóte, nenumerati consangeni si cunoscuti cu inima franta de dorere face cunoscuta mórtea multu iubitului seu sociu **Eutimiu Novacu**, parocu in **Somoschesiu** si asesoru consistorialu repausatu la 14 februaru 1875. st. v. in alu 68 ani alu etatii sale, servindu regelui si patriei ca oșteanu 12 ani si bisericei 38 ani ca preotu. — Domnedieu protectorulu veduveloru si a orfaniloru se mangaie pre intristat'a sa veduva si doisii sei orfani! *Fia-i tierin'a usiora, memori'a lui binecumentata!*

* **Bibliografia.** Cu placere anunciamu onor. publicu cettoriu cá poetulu **Gr. H. Granda** publica o noua editiune a frumóseloru sale opere. Ele voru aparea in brosiure pana la complectarea a 7 volume. Publiculu care cunósce delicateti'a cugetariloru si dulceti'a espresiuniloru gingasei muse a **D-lui Granda**, nu va esita unu momentu spre a-si procurá aceste opere; ér cei ce nu o cunoscú inca, se-nu intardie a i face cunoscintia. **Mus'a D-lui Granda** pe lângá frumóséti'a sa, are si inima; ea destépta, reviuie pe cei ce nu simtu si farmeca pe cei desteptati si simtitori. Scrierile **D-lui Granda** sunt: *Preludele*, poesii a trei'a editiune; *Miosotulu*, poesii, a 2-a editiune; *Nostalgia*, poesii inedite; *Poeme*, inedite; *Nuvele*, si *caletorii* parte inedite; *Idealulu* si *realulu*, a trei'a editiune; *Aurelu*, a 2-a editiune; *Ipsilantulu* si *Tudorulu*, romanu istoricu; *Carpatii* si *Balcarii*, studii istorice si literare; *Amintiri*, pagine din viéti'a sociala si politica; *Centrulu*, studie politice. Publicatiunea se inparte in 2 serii. 1. Poesii-romanuri, nuvele; 2. Operele literare, politice si istorice. Prétiulu unei serii 20 franci; amendóue *serille* 32 franci. Abonamentele se primescu la redactiunea diarului „Vocea Covurliului,” in Galatz (Romania).

+ **Domnule Redactore!** Pentru servitiulu ce ne-ati facutu, candu in Nr. 2 din a. . . alu multu pretiuféi „**Lumina**“ ati deschis colónele amintitei foi — pentru publicarea lucrarii **Dlui Ioanu Tuducescu** sub titulu „**Introducere in Economia**,” in numele invetiatoriloru de o convingere cu mine vi descoperu cea mai cordiala multiamita. — Totu odata mi-iau voia a atrage de oparte atentiunea invetiatoriloru nostri asup'a lucrarii **Dlui I. Tuducescu** ca asup'a uneia, carea este atátu de practica si acomodata, incátu ori si care póte se o folosésca cu succesulu doritu. Aceste premitiendu, cugetu a esprime dorinti'a tuturor invetiatoriloru nostri, candu mi-iau libertate in interesulu invetiamentului nostru a recomandá **Venerabilului Consistoriu**, ca cu invoirea autorului nunumá lucrarea despre „**Economia**“ ci si celelalte ce ni promite — decá voru fi coresponditorie — tiparindule se le introduca in scólele de sub jurisdictiunea sa; ér pro autoru se-lu remuneré die amesuratu diligintiei si osteneleloru sale. — **Ioanu Cior'a**, diaconu si invetiatoriu romanu in **Micalac'a**.

□ **Multiamita publica** se aduce din partea oficiului parochialu gr. or. romanu si a comitetului, binemeritatului si bravului romanu si confrate alu nostra **Trifulu Pecicanu** proprietariu mare, si arenda-

torelui-pamentului cameralu din comun'a Fenlacu, carele din desbaterile comitetului parochialu convingundu-se despre multele scadiaminte, ce biseric'a si scól'a le suferă, singuru pre a le sale spese a procuratu si a daruitu pre sém'a parochului romanu, unu ronu de ornamente preotiesci negre in completu; pre sém'a santei biserici 6 ripide si una cruce — aurite, unu potiru de argintu pentru s. cumenecatura cu tóte serviciile; totu acestu zelosu barbalu alu bisericeii si adevratu fiu alu natiunei romane mai factu si acea frumósă apromisiune cá pre duminéc'a floriloru va procurá inca si 10 stihare pre sém'a eleviloru romani. Primésca deci landatulu barbatu, care ni promite atâtea frumósă sperantie in viitoriu — multiamit'a nóstra cordială! Fenlacu 11 februaru 1875. Moise Babesu, parochu.

☒ (*Multiamita din inima*) se aduce din partea intregului sinodu parochialu din comun'a Sistarovetiu bravalui proprietariu si conlocuitoriu Avramu Pecurariu, — carele din marinositatea sa a bine voitu a oferí pre sém'a nou edificandei Biserici din locu una sumă insemnata de 1000 fl. v. a. di: *una mia floreni v. á.* Deci, pentru acést'a jertfa bine primita ce o aduse spre edificarea divinului locasiu, — subsemnatulu, mi-tienu de cea mai placuta detorintia — in numele susmentunatului sinodu — a aduce domnului A. Pecurariu, marelui si zelosului binefacatoriu-multiamita si recunoscintia publica; oftandu-i din adenculu inimei ca: provedinti'a cerésca se-i lungésca firulu vietii, se-lu tienă intregu sanetosu si fericitu din preuna cu onorat'a-i familia, spre continuarea faptelor nobile. Sistarovetiu la 28 Januariu 1875. Giorgiu E. Bocu, invetiatoru gr. or. romanu.

Erata. In nr. tr. „Lum.” alinea dóu'a la §. 5 din tractatulu despre gradinaria, se indrépta astfelu: „P'ntre table — se lasa cái (cáli) spatióse (late) ca se potemu cu inlesnire umblá si lucrá.” Apoi cu inceputu nou: *Pe marginea tableloru de a lungulu potemu plantá etc.*

CONCURSU.

1

Pentru vacant'a parochie *Varasieni* (Prtopresviteratulu Papsezeului), ne putenduse efeptu pana acum alegere — se escrie alegere noua pe 9. Martiu s. v. pe langa emolumintele urmatóre: pamentu parochialu de 16. cubule; tóta cas'a una dí de lucru; stólele indatinete, — gradina parochiala de unu cubulu si cuartiru esarendatu de poporu. Doritorii de a fi alesi, suntu avisati recursurile loru instruite conformu stat. org. a si le trimate Protopresviterului tractualu in Babagani. —

Varasieni 2 februaru 1875.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Elia Moga**. Protop. Papsezeului.

Concursu.

2

In urmarea decisiunei Ven. Consistoriu eparchialu plenariu dtto 7. Octomvrie 1874. Nro 1564 pentru unu postu de Capelanu provisoriu, langa veteranulu parochu Eftimie Novacu din Somoschesiu (Comitat. Aradului, Protopresbit. Chisineului) cu acést'a se deschide Concursu, cu terminu de alegere pe duminéc'a din 9. Martiu st. v. a. c.

Emolumintele vor fi: a trei'a parte din beneficiile stolari, birali, si a sesiunei de pamentu parochialu.

Capelanulu alesu, dupa a sa parte de pamentu, va plati contributiunea, dar va avé si acelu favoru: cá déca dupa mórtea parochului actualu de astadi, nu aru fi alesu de parochu in locu, va remané in functiunile si beneficiile sale parochiali de pana aci, inca 3. ani, sub care timpu, se poté ingrigí de altu locu pentru aplicare.

Doritorii de a dobandí acestu postu de capelania, suntu avisati: ca pana la pusulu terminu de alegere, invreuna din Dumineci séu serbatori, sè se presentede in fati'a locului, pentru de a-si aretá desteritatea in servitiile bisericesci, éra recursurile instruite in sensulu Statutului organicu totu pana la terminulu defiptu, au a le subserne la officiuulu protopresbiterale concerninte in Chitighazu (Kétegyháza.)

Data in Somoschesiu in 8. Fauru 1875.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu mine **Petru Chirilescu**, protopresbiteru.

Concursu.

2

In urm'a incuviintiarii consistoriale din 30 dec. a. tr Nr. 5128. Plen. prin acést'a se escrie concursu pentru provisorie infintiata capelania pe viét'a morbosului parochu din Toraculu-micu D. Paulu Fizesianu cu dotatiune de 10. jugere catastrale de aratu, si a trei'a parte din usuatulu biru si venitu stolaru dela 240. case.

Recurintii au a produce testimoniu de 8 clase gimnasiali, de maturitate, de teologia si cualificatiune pentru parochiile de prima clasa, despre portarea morala si ocupatiunile sale, si acele ale tramite séu pana la 23 Martiu a. c. v. Dlui Vincentiu Sierbanu protop. in Bánát-Komlós, séu déadrechtulu O. Comitetu parochiale gr. orient. rom. in Toraculu-micu via Bega-Szt.-György pana la 25-a Martiu a. c. v. in care diua va fi alegerea.

Din siedinti'a comitetului parochiale dtto 29. Ian. 1875. in Toraculu-micu.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu protopopulu **V. Sierbanu.**

CONCURSU

2

1) pentru postulu invetiatorescu din comun'a Toboliu (V. Gyán) Comit. Bihoru. Emolumintele suntu: 1 Bani gata 250 fl. 2. o gradina socotita la 20. fl. cortelu liberu accidentiele cantonale la 30 fl. si paie pentru incalditulu scólei.

2) pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a Darvas. Emolumintele suntu: 1/2 sessie de pamentu, 8. chibele de bucate, 50 fl. bani, accidentii cantonale, cuartiru liberu si pasiune de 5. jugere de pamentu.

Doritorii de a ocupá ori carea statiune, voru avea recursurile bine adornate ale substerne subscrisului — intitulate Comitetului parochialu, pana in 2. Martiu a. c. cal. vechiu, candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare in 11. Februaru 1875.

Comitetele parochiale

In contielegere cu **Simeonu Bica** Protopres. Oradii-mari ca inspectoru Distric.

Concursu.

2

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu suplinte dela scól'a romana or. conf. din comun'a Jadaniu de carele suntu legate urmatórele emoluminte: in numerariu 63 fl. v. a. in naturale 40 meti gráu jumetate curatu si jumetate mestecat 40 ft. sare, 50 ft. clisa, 12 1/2 ft. lumini, 2 orgi de lemne, 8 orgii de paie, din cari se va incaldí si scól'a, in pamentu 2 jugere aratura, 1/4 jugeru intravilanu si 1/4 jugeru estravilanu si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati recursurile instruite in intielesulu statutului organicu provideute cu testimoniu despre absolvarea cu succesu bunu celu pucinu a III. clase gimnasiale ale substerne subscrisului pana in 1. Aprilie 1875. c. v.

Timisiór'a in 7 Februaru 1875.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu **Nicolau Cosariu**, inspec. cer. de scóle.

CONCURSU.

2

Se deschide prin acést'a pre nou creat'a statiune invetiatorésca de la Clas'a I. pentru elevii incepetori — in comun'a *Beregseu*, cottulu *Timisiu*, cu terminu pana in 9 Martiu vechiu a. c. candu se va tiené si alegerea, pre langa salariulu urmatoriu: a) 400 fl. v. a. 15. fl. pausialu — pentru scripturistice, b) 6 orgii de lemne din care are a se incaldí si scól'a, 1 lantiu de pamentu si cortelu liberu — fora alte venituri stolari.

Recursurile indiestrate conformu prescrieloru statutului organicu, au se fie adresate *comitetului parochialu din Beregseu* si tramise Dlui Inspectore scolaru *Dr. Paulu Vasiciu* in *Timisiór'a*.

Din siedinti'a comitetului parochialu tienuta la 2 Fauru in Beregseu.

Comitetulu parochialu gr. or.

Cu sosrea si invoirea mea **Dr. Vasiciu**, Inspec. de scóle cerc.